

POSTANOWIENIE

Dnia 18 grudnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku M. S. i E. P.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej
z siedzibą w W. i P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 18 grudnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w B.
z dnia 1 lutego 2019 r., sygn. akt II Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddała wniosek uczestnika P. Spółki Akcyjnej w L. o
zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni E. P. wносиła o ustanowienie na rzecz uczestnika P. SA w L. za wynagrodzeniem służebności przesyłu na stanowiącej jej własność nieruchomości nr (...) położonej w P. (KW nr (...)). Z analogicznym wnioskiem wystąpiła wraz z drugim wnioskodawcą M. S. w odniesieniu do nieruchomości stanowiących ich współwłasność - nr 26 i 29 (KW nr (...)) i nr 33 (KW nr (...)) położonych w P., nr (...) położonej w G. (KW nr (...)). Ponadto wnioskodawca M. S. wniósł o ustanowienie za wynagrodzeniem na rzecz uczestnika P. SA w L. służebności przesyłu na swoich nieruchomościach nr (...) położonych w G. (KW nr

(...)). Uczestnicy postępowania P. SA w W. i P. SA w L. domagali się o oddalenia wniosku w całości, pierwszy z nich powoływał się na brak legitymacji biernej, drugi - na zasiedzenie służebności wykonywanej na nieruchomościach wnioskodawców.

Postanowieniem z dnia 10 maja 2018 roku Sąd Rejonowy w B. ustanowił na rzecz P. SA w L. służebność przesylu na nieruchomościach oznaczonych numerami geodezyjnymi 25, 26, 29, 33, 254, 335 i 383 w zakresie wskazanym szczegółowo na szkicach sytuacyjnych biegłego geodety inż. M. M., polegającą na znoszeniu w przyszłości istnienia na działkach urządzeń przesyłowych w postaci napowietrzanej linii elektroenergetycznej SN 15 kV oraz słupów elektroenergetycznych, korzystaniu z nieruchomości w zakresie niezbędnym do zapewnienia prawidłowego funkcjonowania urządzeń przesyłowych w postaci napowietrzanych linii elektroenergetycznej oraz słupów elektroenergetycznych, służących do przesylu energii elektrycznej i prowadzenia za pomocą tych urządzeń dystrybucji energii elektrycznej, dostępie do urządzeń przesyłowych w celu prowadzenia inspekcji, usunięcia usterek i awarii, konserwacji i remontów, prawie przejścia przez nieruchomość wraz z niezbędnym sprzętem, utrzymaniu w granicach służebności ograniczeń w zabudowie nieruchomości wynikających z obowiązujących przepisów prawa oraz prowadzenia prac ziemnych, istotnej zmianie ukształtowania oraz przeznaczenia terenu oraz powstrzymaniu się od grodzenia tego terenu. Sąd zasądził od P. SA w L. tytułem wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesylu na rzecz M. S. i E. P. solidarnie w kwocie 209,45 zł, na rzecz E. P. w kwocie 1676,71 zł oraz na rzecz M. S. w kwocie 2893,96 zł. W pozostałym zakresie wniosek został oddalony. Sąd Rejonowy ustalił, że odnośnie działek nr 25, 26, 29, 33, 254 nastąpiło zasiedzenie służebności na rzecz Skarbu Państwa z dniem 1 stycznia 1985 r., ponieważ jednak następnie stały się one przedmiotem własności państwowej - służebność wygasła na skutek połączenia się uprawnień właściciela i uprawnionego ze służebności w jednym podmiocie. Zasiedzenie zaczęło biec na nowo po sprzedaży tych nieruchomości wnioskodawcom, co miało miejsce w latach 1995 - 1998, jednak okres zasiadywania służebności był zbyt krótki, by spowodować jej nabycie przez posiadacza w złej wierze, szczególnie wobec wszczęcia w dniu 10 października 2014 r. przez wnioskodawców postępowania pojednawczego przeciwko

posiadaczowi linii. Natomiast linie na działkach nr 335 i 383, co do których służebność przesyłu została zasiedziana przez Skarb Państwa w dniu 1 stycznia 1985 r. na nieruchomościach prywatnych, odziedziczonych następnie przez wnioskodawczynię, uległy zasadniczej przebudowie ze zmianą ich przebiegu w 1990 r. Bieg zasiedzenia służebności przesyłu w odniesieniu do tych nowych linii Sąd Rejonowy liczył od dnia 4 kwietnia 1990 r. a jej posiadanie ocenił jako nabyte w złej wierze (bez porozumienia umownego z właścicielem nieruchomości). W konsekwencji Sąd uznał, że nie nastąpiło zasiedzenie służebności, co uzasadniało uwzględnienie wniosku, jednak z zasądzeniem wynagrodzenia w znacznie niższej wysokości, niż domagali się wnioskodawcy, stosownie do wyliczeń biegłego.

Sąd Okręgowy w B. postanowieniem z dnia 1 lutego 2019 r. uwzględnił częściowo apelację uczestnika P. SA w L. i zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w ten sposób, że ograniczył ustanowienie służebności przesyłu jedynie do nieruchomości oznaczonych nr (...) w zakresie oznaczonym kolorem zielonym i punktami 1-2-3-4-5-6-7-1 o powierzchni 519 m² na działce numer (...) oraz punktami 8-9-10-11-8 o powierzchni 765 m na działce numer (...) - wskazanym szczegółowo na szkicu biegłego geodety M. M. załączonym do opinii z dnia 26 listopada 2018 r. W konsekwencji zmienił także punkt III postanowienia Sądu Rejonowego, zasądzając jedynie od P. SA w L. na rzecz M. S. kwotę 2.893,96 zł. W pozostałym zakresie wniosek o wynagrodzenie został oddalony.

Sąd Okręgowy zaaprobował ustalenia i oceny Sądu Rejonowego dotyczące ustanowienia służebności przesyłu na działkach nr (...) położonych w G., zmodyfikował jednak przebieg ustanowionej służebności. Nie zgodził się natomiast z oceną dowodów, ustaleniami faktycznymi i wnioskami tego Sądu odnośnie ustanowienia służebności przesyłu na działkach nr (...). Po przeanalizowaniu kształtowania się podmiotowości korzystających z tych nieruchomości przedsiębiorstw elektroenergetycznych uznał, że termin zasiedzenia na ich rzecz zaczął biec jeszcze w czasie, kiedy nieruchomości stanowiły własność Skarbu Państwa, zaś przedsiębiorstwa miały już odrębną od Skarbu Państwa osobowość i były właścicielami użytkowanej sieci energetycznej. Za datę początkową biegu zasiedzenia przyjął dzień 5 grudnia 1990 r. a sposób objęcia służebności w posiadanie ocenił jako uzasadniający przypisanie przedsiębiorstwu uwłaszczanemu

składnikami tego przedsiębiorstwa dobrej wiary. Wobec upłynięcia w dniu 5 grudnia 2010 r. okresu zasiedzenia, Sąd Okręgowy uznał za skuteczny podniesiony przez uczestnika zarzut zasiedzenia na wskazanych nieruchomościach służebności odpowiadającej treści służebności przesyłu przez poprzednika prawnego uczestnika, co w konsekwencji wyłączało możliwość uwzględnienia wniosku w tej części.

W skardze kasacyjnej, skierowanej przeciwko zmianom, jakie Sąd odwoławczy wprowadził do postanowienia Sądu pierwszej instancji, wnioskodawcy zarzucili naruszenie prawa materialnego - art. 2 ust. 2 w zw. z art. 13 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz.U. z 1990 r. Nr 79, poz. 464) w zw. z art. 172 § 1 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz naruszenie art. 172 k.p.c. w zw. z art. 176 § 1 k.p.c. w zw. z art. z art. 292 zdanie 2 k.c., poprzez nieprawidłową wykładnię. W konkluzji wniesli o uchylenie postanowienia Sądu Okręgowego w zaskarżonej części i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania, przy uwzględnieniu kosztów postępowania kasacyjnego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną uczestnik postępowania wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej w całości oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz uczestnika postępowania P. S.A. kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron.

Koniecznej selekcji spraw służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego

badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżąca uzasadniła potrzebę rozpoznania jej skargi przesłankami przewidzianymi w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, które sprecyzowali w pytaniu:

„Czy błędne oznaczenie przez Sąd rozpoczęcia biegu terminu zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu w oparciu o art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości (Dz. U. z 1990 r. Nr 79, poz. 464) zamiast w oparciu o art. 1 pkt 9 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1991 r. Nr 2, poz. 6) w postępowaniu innym niż postępowanie o stwierdzenie zasiedzenia powinno zostać skorygowane w tym postępowaniu, skoro ustalenie to nie ma wiążącego charakteru z uwagi na treść art. 365 k.p.c. w zw. z art. 366 k.p.c.?”

Istotne zagadnienie prawne to doniosły problem prawny, nowy lub już wcześniej występujący, lecz nadal niedostatecznie rozważony i wyjaśniony, mający znaczenie nie tylko jako wątpliwość występująca w danej sprawie i rzutująca na jej rozstrzygnięcia, ale powtarzający się w przestrzeni prawnej i mający ważne znaczenie także w innych sprawach. Problem taki powinien być ujęty w powiązaniu z przepisami prawnymi, na których tle powstał i sprecyzowany w wywodzie prawnym wskazującym na źródła i przedmiot niejasności i na możliwe rozwiązania interpretacyjne. Ze względu na odmienny cel instytucji przysądu nie może polegać na prostym odwołaniu się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia.

Wskazane przez skarżącą zagadnienia prawne nie może być uznane za istotne w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z tego powodu, że jego rozstrzygnięcie nie będzie miało wpływu na treść orzeczenia zapadłego w niniejszej sprawie, bowiem niezależnie od tego, czy przyjmie się, że początek biegu zasiedzenia nastąpił w dniu 5 grudnia 1990 r., czy też, że nastąpiło to w dniu 7 stycznia 1991 r., 20 letni okres zasiedzenia (ze względu na dobrą wiarę uczestnika postępowania), upłynął przed zgłoszeniem wniosku o wszczęcie

postępowania pojednawczego w sprawie służebności, a więc doszło do zasiedzenia. Data zasiedzenia nie jest wskazana w orzeczeniu, ponieważ ustalenie nabycia służebności w tej drodze stanowi przesłankę rozstrzygnięcia, nie zaś jego merytoryczny wynik. Dlatego, mimo że skarżący ma rację, iż miarodajną datą rozpoczęcia biegu zasiedzenia był dzień 7 stycznia 1991 r., kiedy w życie weszła ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych, której art. 1 pkt 9 a, zmieniający art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych (w wersji tekstu jednolitego Dz.U. z 1991 r. Nr 18, poz. 80), spowodował uwłaszczenie przedsiębiorstw wydzielonym im mieniem, nie jest to w rozpatrywanej sprawie kwestia istotna dla jej rozstrzygnięcia. Samo zaś określenie początku biegu zasiedzenia w tego rodzaju okolicznościach faktycznych zostało już należycie wyjaśnione i utrwalone w orzecznictwie Sądu Najwyższego (por. np. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 1991 r., III CZP 38/91, wyrok tego Sądu z dnia 21 maja 2015 r., IV CSK 514/14, czy postanowienie z dnia 30 stycznia 2019 r., III CZP 77/18, nie publ.).

W tym stanie rzeczy przedstawione przez skarżących zagadnienie prawne nie uzasadnia przyjęcia ich skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Okoliczności sprawy nie wskazują również, aby zachodziły inne podstawy z art. 398⁹ § 1 k.p.c. przemawiające z merytorycznym rozpatrzeniem skargi kasacyjnej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpoznania.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 520 § 1 w związku z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. i art. 13 § 2 k.p.c.

jw